

Hazai botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ungar. botan. Arbeiten.

Pillitz Benő dr.: **Veszprém vármegye növényzete.** (Vegetation des Veszprémer Comitatus.) A veszprémmegyei muzeum kiadványai. I. Veszprém, 1908, II. 1910. 4°, 167. p.

Egyike a legalaposabban és legrészletesebben megírt flórának azok között, melyek hazánk vármegyéiről megjelentek s egyszersmind, mivel legtöbb meghatározását KERNER, BOBBÁS és SIMONKAI revidálta, a legbeesesebbek egyike.

Messze vezetne e helyen mélyebben belebocsátkozni PILLITZ művének tartalmába, mely egy szorgalmas és tudós kutató életének munkája s melynek bevezetésében nyugodt lélekkel hangsúlyozhatja, hogy most már a jelzett területről való ismereteink nagyobb hézagot nem mutatnak többé.

Mert ami hézag van a kryptogameusokat illetőleg, azt betölteni nem állott módjában.

Dr. Páter B.: **A gyógynövények termesztése** (Kultur der Heilpflanzen.) Kolozsvár, Erdélyi Gazdas. Egyes. könyvkiadóvállalata, 1910. — II. átdolgozott kiadás. (II. umgearbeitete Auflage.)

Szerző, ki hazánkban a gyógynövények ügyének felkarolásával jelentős érdemeket szerzett, rövid időn belül immár második kiadásban adja közzé művét. Már ez a tény is eléggé mutatja a munka használatosságát, melynek főfontossága éppen szerzőnek ama törekvéseben rejlik, hogy a gyógynövényekkel való foglalkozás hazánkban is a gazdaságnak egyik hasznosított mellékága legyen. Azonban nemesak a ezimben megjelölt tárgykörre

Eine der ausführlichsten, gründlichsten und, da die meisten Bestimmungen von KERNER, BOBBÁS und SIMONKAI revidiert worden sind, auch eine der verlässlichsten Comitatus-Floraen unseres Landes.

Es würde zu weit führen hier näher auf den Inhalt dieses Werkes einzugehen. Es enthält das Lebenswerk eines fleissigen und gewissenhaften Forschers, der in der Einleitung ruhig behaupten konnte, dass er sich keiner grösseren Mängel bewusst ist; einige Lücken, die nach seinem eigenem Aussprache noch verbleiben auszufüllen, war ihm aber nicht mehr beschieden. D.

Dass dieses Werk des Verfassers, der sich um die Verbreitung der Cultur der Heilpflanzen in unserem Lande ganz ausserordentliche Verdienste erworben hat, innerhalb eines kurzen Zeitraumes in zweiter Auflage erscheinen konnte, beweist nicht nur die Brauchbarkeit desselben, sondern es spricht auch für den Erfolg, den das Bestreben des Verfassers, die Beschäftigung mit diesen Pflanzen zu einem ertragreichen Zweig unserer

szorítkozik, hanem egyrészt adatokat közöl a gyógynövényeknek hazánkban való elterjedéséről, másrészt pedig összehasonlító vizsgálatokat a különböző helyekről származó drogok olajtartalmáról, melyek munkájának elsősorban növénytermesztési iránya mellett tudományos értéket is kölesönöznek.

M. E. Vadas: Die Bedeutung der Robinie für die Forstwirtschaft Ungarns. — L'importance du Robinier dans la foresterie de la Hongrie. (VI-e Congrès de l'Union internationale des recherches forestières. Bruxelles, 1910.)

Szerző az 1710—1720 között hazánkba betelepített akáczfának, melyet nagyban ültetni azonban csak a múlt század első negyedének végén kezdtek, erdőgazdasági jelentőségét tárgyalja tömör összefoglalásban.

Szinte egymagában álló példa hogy egy exotikus fa kultúra útján oly mennyiségben elterjedjen és oly nagy jelentőségű legyen, mint ahogy hazánkban a Robiniával történt. Kivált Alföldünk klímája rendkívül alkalmas tenyészeti viszonyainak: ez eredményezi széleskörű elterjedését, úgy hogy ma már az Alföld legjellemzőbb fája, melyből sok ezer hektár van beerdősítve. Szerző a történeti rész után a Robinia fájának felhasználását, majd az erdészeti üzemet fejtegeti, melyekhez 7 kép és 14 táblázat csatlakozik. Figye-

Landwirtschaft heranzuziehen, bisher erreicht hat.

Der Text beschränkt sich nicht nur auf die eigentliche Cultur der Heilpflanzen, sondern er enthält viele wichtige Angaben über das Vorkommen und die Verbreitung dieser Pflanzen in unserem Lande, ausserdem aber die Ergebnisse vergleichender Untersuchungen über den Gehalt an wirksamen Stoffen, was dem Werke eine wissenschaftliche Bedeutung zusichert.

L.

Das Werk enthält eine übersichtliche Zusammenfassung der forstwirtschaftlichen Bedeutung dieses Baumes, welcher zwar bei uns schon i. d. J. 1710—20 eingeführt worden ist, dessen intensivere Cultur aber eigentlich erst zu Ende des ersten Viertels des v. Jahrhunderts aufgegriffen wurde.

Ihre jetzige Ausdehnung u. Intensität steht, da es sich um eine exotische Baumart handelt — fast beispielloos da. Da ihr das Klima unseres Tieflandes ganz besonders zusagt, waren die Bedingungen ihrer grossen Verbreitung gegeben; sie ist auch bis zu einem Grade gediehen, dass dieser Baum so zusagen die Physiognomie der Vegetation unseres Tieflandes verändert hat. Er bedeckt nummehr an vielen Tausenden von Hektaren-Stellen, die bis dahin baumlos waren. Nach Besprechung des histo-

lemre méltó, az az adata, hogy hazánkban (Északmagyarországon) legmagasabban eddig 770 m.-nél észlelték.

A munka kétségtelenül egyike a legfontosabb erdészeti monographiáknak, melyek az utóbbi években hazánkban megjelentek.

A m. kir. központi szőlészeti kísérleti állomás és ampelologiai intézet évkönyve. III. évf. 1908. (Jahrbuch der kön. ungar. ampelologischen Centralanstalt. Jahrg. III. 1908.) Szerkeszti — redigiert PROF. DR. ISTVÁNFFI GYULA. p. 1—403, tab. I—VI. Budapest, 1909.

Növénytani érdekű czikkei a következők:

1. p. 1—17. BERNÁTSKY JENŐ: Újabb tanulmányok az érett és éretlen szőlővesszőről. (Neuere Studien über reife u. unreife Rebenreiser.)

A gyakorlati szőlőművelés szempontjából nagy fontossággal bír az érett és éretlen vesszők megkülönböztetése, mint-hogy az utóbbiakból származó tőkék rövid életűek, a belőlük készült oltványok rosszul forradnak és kevésbé ellenállók. Mint-hogy a megkülönböztetés gyakran nem éppen könnyű feladat, szerző felsorolja a külső és a belső — anatómiai — jellemvonásokat, melyek a felismerést biztossá teszik. Szerző azonban nem elégszik meg ezeknek a bélyegeknak egyszerű felsorolásával, hanem mindegyiket részletes kritikai vizsgálat alá veszi, melyből kiderül, hogy minden hiányosan érett vessző anatómiailag

rischen Teiles, erörtert der Verf. eingehend die Verwendung des Holzes und den Betrieb der Robinia: 7 Abbildungen und 14 Tabellen erläutern das Ausgeführte. Wir heben hier hervor, dass die Robinia in Nordungarn noch bei 770 M. ii. d. M. vorkommt.

Das Werk ist zweifellos eine des wichtigsten und gediegensten forstwissenschaftlichen Monographien, die in letzterer Zeit bei uns erschienen sind. L.

Dieser Band enthält folgende Arbeiten botanischen Inhaltes:

Vom Standpunkte des prakt. Weinbaues hat die sichere Unterscheidung des reifen und unreifen Reises eine grosse Bedeutung, da sich aus dem letzteren nur kurzlebige Stöcke entwickeln, und die von ihnen entnommenen Edelreiser schlecht verwachsen und wenig widerstandsfähig sind. Da die Unterscheidung oft recht schwierig ist, bespricht der Verf. alle jene äusseren u. inneren (anatomischen) Merkmale, welche das sichere Erkennen der Reife ermöglichen. Doch begnügt sich der Verf. nicht mit einer Aufzählung dieser Merkmale, sondern es wird jedes einzelne einer ausführlichen, kritischen Prüfung unterzogen, aus wel-

biztosan jellemezhető s a szerző módszere szeriut a határ a feltétlenül jól megérett, a rosszul érett s a teljesen éretlen vessző között pontosan megállapítható, pontosabban, mint bármely más módszernél.

Végül szerző kiemeli, hogy a rosszul érett vesszők szaporításra való felhasználásától óvakodni kell, majd ismerteti a vesszők érését befolyásoló tényezőket.

p. 17—22. WÉBER DEZSŐ: Adatok néhány gyakorlatislag fontos szőlőfajta gyökereinek anatómiai megkülönböztetéséhez (Beiträge zur anatom. Unterscheidung der Wurzel einiger praktisch wichtiger Rebensorten.)

A gyökereket anatómiai alapon, kivált fiatal korban nagyon nehéz megkülönböztetni egymástól; aránylag még a 2—3 éves gyökerek legalkalmasabak erre a célra. Vizsgálatainak eredményeképp arra a következtetésre jut, hogy az egyes fajok és esetleg fajták között vannak anatómiai különbségek, melyek szerint szétválaszthatók. Hogy amerikai vagy európai fajról van-e szó, azt még könnyű eldönteni, de sokkal nehezebb, sőt sokszor majdnem lehetetlen az egyes fajták vagy hybridtek megkülönböztetése.

A kérdés mindenestre még beható és széleskörű vizsgálatot igényel.

p. 22—25. IBOS JÓZSEF: Klorózisban szenvedő Ezerjótőke anatómiai vizsgálata. (Anatomische Untersuchung eines chlorotischen «Ezerjó» Weinstockes.)

cher hervorgeht, dass nicht vollkommen reife Reiser anatomisch scharf charakterisiert sind und dass nach der vom Verf. ersonnenen Methode die Grenze zwischen absolut reifen, nicht ausgereiften und ganz unreifen Reiser viel sicherer festzustellen ist, als mit jedweder anderer Methode. Zum Schlusse warnt Verf. von der Verwendung nicht vollkommen ausgereifter Reiser zur Vermehrung und bespricht die Umstände, welche das Reifen derselben beeinflussen.

In anatom. Beziehung sind die Wurzeln, besonders wenn sie noch jung sind, ausserordentlich schwer von einander zu unterscheiden; verhältnismässig leichter gelingt dies aber bei 2—3 jährigen Wurzeln. Verf. kommt zu dem Resultat, dass zwischen diesen einzelnen Arten. eventuell aber auch zw. einzelnen Sorten anatomische Unterschiede bestehen, an welchen sie zu erkennen sind. Ob es sich um eine amerikanische oder europäische Art handelt, ist leicht festzustellen; viel schwieriger u. oft unmöglich ist aber die Unterscheidung einzelner Sorten und Bastarde.

Die Lösung der Frage erfordert noch weitere eingehende und ausführliche Untersuchungen.

Szerző egy egészséges s egy klorózisban szenvedő tőke anatómiáját hasonlítja össze s megkísérli a klorózist előidéző tényezőket megállapítani.

Es wurde ein gesunder und ein chlorotischer Stock anatomisch untersucht u. verglichen; der Verf. versucht auch die Ursachen, welche die Chlorose verursachen, klarzulegen.

p. 25—31. IBOS JÓZSEF: Villámsujtotta szőlőtőkék vizsgálata. (Untersuchung durch Blitz beschädigter Weinstöcke.)

p. 31—35. ISTVÁNFFI GYULA és RÉTHLY ANTAL: A szőlőtőkék talajának és lombzatának hőmérséklete. (Über die Temperatur des Bodens und des Laubes der Weinstöcke.)

p. 35—40. BERNÁTSKY JENŐ: Visszaesett tőkék vizsgálata. (Untersuchung in der Entwicklung zurückgebliebener Weinstöcke.)

p. 40—47. IBOS JÓZSEF: Az 1908. év folyamán jelentkezett szőlőbetegségek átnézetes összefoglalása. (Übersichtliche Zusammenfassung der i. J. 1908 aufgetretenen Rebenkrankheiten.)

Rendszeres felsorolása a kryptogameus növények, állatok, művelési hibák, időjárás, fagy, nedvesség és füstkár okozta betegségeknek.

Systematische Aufzählung der durch Cryptogamen, tierische Schädlinge, Culturfehler, Wetter, Frost, Feuchtigkeit und Rauch verursachten Rebenkrankheiten.

p. 47—61. ISTVÁNFFI GYULA: A szőlő virágzatának fertőzése a Peronospora által és a védekezés. (Die Peronospora-Infektion der Blütenstände der Weinrebe und ihre Abwehr.)

A fertőzés háromféleképp történhetik, amennyiben a Peronospora megtámadhatja: 1. a virágzás előtt álló vagy éppen nyíló zsenge fürt minden részét; 2. a fürtök tengelyét, ahonnan tovább hatol a mycelium s végül a kocsányokon át bejut a bogyókba; 3. közvetlen a bogyókat, úgy hogy a tengelyrészek egészségesek maradnak. Ez az utóbbi eset a legveszedelmesebb.

Die Infektion kann mit drei Symptomen auftreten, indem die Peronospora 1. entweder alle Teile knapp vor dem Aufblühen oder eben die aufgeblühte Inflorescenz, 2. oder nur die Inflorescenzachse befällt, längs welcher die Mycelien weiter wachsen und durch die Traubenstielchen in die Beeren gelangen, endlich aber 3. direct die Beeren befällt, wobei die Achsteile gesund bleiben. Der letztere Fall ist der gefährlichste.

Szerző ismerteti végül a boggyókban való terjedést, majd a védekezés módot.

p. 61—77. ISTVÁNNFI GYULA: A szőlőlisztharmat telelő gyümölcseinek felfedezéséről hazánkban, tekintettel a védekezés gyakorlatára. (Über die Entdeckung der überwinternden Frucht des Rebenmehltaues in Ungarn und ihre Bedeutung für die Praxis der Bekämpfung.)

Beszámol a peritheciumoknak egy alsógáldi szőlőben való megtalálásáról, majd ismerteti a kifejlődésüket elősegítő tényezőket s a védekezés módot.

p. 78—81. ISTVÁNNFI GYULA: Hogyan védekezzünk a peronospora ellen? (Wie schützen wir uns gegen Peronospora?)

p. 82—84. ISTVÁNNFI GYULA: Hogyan védekezzünk a szőlő fakó rothadása ellen? (Wie schützen wir uns gegen die Weissfäule der Weinrebe?)

p. 84—87. ISTVÁNNFI GYULA: Hogyan védekezzünk a szőlő szürkerothadása ellen? (Wie schützen wir uns gegen die Botrytis-Krankheit der Weinrebe?)

p. 87—97. ISTVÁNNFI GYULA: A szőlővesszők Dematophora okozta feketefoltosságáról. (Über die durch Dematophoren verursachte Schwarzfleckigkeit der Reiser.)

p. 98—125. ISTVÁNNFI GYULA: A gyökérgenészek elleni védekezés. (Bekämpfung des Wurzelschimmels der Weinrebe.)

Mindezeknek a munkáknak beható ismertetése messze túlhaladná folyóiratunk kereteit. Ennek a rövid referátumnak is csak az volt a célja, hogy felhívja az érdekelt körök figyelmét eme fontos közleményekre, melyek az ISTVÁNNFI professzor vezetése alatt álló minden segédeszközzel gazdagon felszerelt modern tudományos intézet intensívus munkásságát mutatják.

Sodann wird das Vordringen des Pilzes in den Beeren und die Bekämpfungsmethode besprochen.

Verf. berichtet über die Entdeckung der Perithezien in einem Weingarten zu Alsógáld und bespricht die Umstände, welche ihre Entwicklung begünstigt haben, sowie die Art und Weise der zweckmässigen Bekämpfung dieses Pilzes.

Eine eingehendere Besprechung aller dieser gediegenen Arbeiten würde weit über den Rahmen unserer Zeitschrift gehen. Der Zweck dieser kurzen Referate war auch nur, die Aufmerksamkeit der interessierten Kreise auf diese wichtigen Publicationen zu lenken, welche Zeugnis der intensiven Arbeit legen, welche die unter der Leitung Prof. v. ISTVÁNNFI'S stehende wissenschaftl. Schule in einem mit allen modernen Behelfen ausgestatteten Institute leistet.

L.

A magyar orvosok és természetvizsgálók Miskolczon 1910 augusztus 21—24. napjain tartott XXXV. vándorgyűlése. (XXXV. Versammlung der ungarischen Ärzte und Naturforscher in Miskolez vom 21. bis 24. August 1910.)

A természettudományi szakosztály ülésein a következő botanikai tárgyú előadások hangzottak el, melyeket legnagyobb részben maguk a szerzők (*-gal jelezve) terjesztettek elő:

*DR. AUGUSTIN BÉLA: «A növényi fejrjék praecipitációs reactiója.»

*BEZDEK JÓZSEF: «Az Érmellék flórája» felolvasásában adatokat szolgáltat, amelyek közül nevezetesebbek:

Salvinia natans, *Hydrocharis morsus ranae* *Potamogeton pusillus*, *Stratiotes aloides*.

*BUDAY JÓZSEF: «Miskolcz környékének és Borsod vármegye hegyvidékének edényes flórája», több éven történt eddigi munkája eredményét közli.

GYÖRFFY ISTVÁN: «A Magas-Tátra bryophytonjai» értekezése tárgya a Tátra mohaflórája kutatóinak felsorolása, moháinak szám szerint való kimutatása összehasonlítva más vidékek mohaflórája számadataival s végül az irodalom teljes összeállítása.

*SZÉKELY-DOBY GÉZA: «Bacteriumölő folyadékok».

Gelegentlich der Sitzungen der naturwissenschaftlichen Classe wurden folgende botanische Vorträge zumeist von den Verfassern selbst (* bezeichnet) abgehalten:

*DR. B. AUGUSTIN: «Über die Praecipitat-Reaction des Pflanzenalbumins».

*J. BEZDEK «Die Flora des Érmellék» (Beiträge zur Kenntnis der Flora); hervorzuheben sind:

*J. BUDAY: liest in dem Referate «Die Gefässpflanzen der Gebirgsgegenden von Miskolcz und des Comitatus Borsod» die Ergebnisse seiner mehrjährigen Forschungen vor.

I. GYÖRFFY sprach über «Die Bryophyten der Hohen-Tátra», wobei die Forscher, welche sich in der Hohen-Tátra mit diesen Pflanzen beschäftigt haben, aufgezählt werden und die Zahl der bisher bekannten Moose festgestellt und mit jener anderer Gegenden verglichen wird. Den Schluss bildet ein vollständiges Literaturverzeichnis

*G. SZÉKELY-DOBY: «Über die bacteriumtötenden Flüssigkeiten.»
Gy.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1911

Band/Volume: [10](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Hazai botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ungarische botan. Arbeiten. 86-92](#)